Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Weesperplein 8
1018 XA Amsterdam

Postbus 2758
1000 CT Amsterdam
amsterdam.nl/TAC

Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur (TAC)

Retouradres: Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

B&W - voor deze het dagelijks bestuur van
Stadsdeel West
t.a.v. de heer B. Kapteijn
Postbus 57239
1040 BC Amsterdam

Datum	24 december 2024
Behandeld door	Secretariaat TAC
Telefoon	06 23457013 / 06 53878566
	secretariaatTAC@amsterdam.nl
Onderwerp	TAC preadvies Westerpark – SO Herinrichting openbare ruimte

Beste heer Kapteijn,

Op 4 december 2024 heeft u de TAC om preadvies gevraagd in het kader van het concept Schetsontwerp voor de herinrichting van de openbare ruimte in de omgeving van de Gashouder in het Westerpark, te Amsterdam West.

Aangezien het hier gaat om een initiatief in de Hoofdgroenstructuur, is een advies van de Technische Advies Commissie (TAC) vereist. Dit advies vormt een noodzakelijk onderdeel van de toetsing aan de uitgangspunten van de Structuurvisie van B&W. De TAC is gehouden haar adviezen te baseren op de richtlijnen die zijn vastgelegd in het instrumentarium voor de Hoofdgroenstructuur van de 'Structuurvisie Amsterdam 2040 – Economisch sterk en duurzaam' (2011), totdat er nieuw Hoofdgroenstructuur beleid is vastgesteld.

In een eerder stadium heeft de TAC geadviseerd over het Bestemmingsplan Westerpark 2005 (31 mei 2005) en Bestemmingsplan Westergas 2013 (28 november 2013) en het plan over de renovatie en uitbreiding van de Gashouder (20 oktober 2020 en 23 oktober 2024).

Beleidskader

Het plangebied valt volgens de Structuurvisie Amsterdam 2040 onder het groentype 'stadspark'. Bij de toetsing op inpasbaarheid worden de volgende voor dit groentype geldende richtlijnen gehanteerd:

Stadspark	
Gebruik, gewenste beleving	Een groene, park- tot tuinachtige omgeving in een stedelijke context. Specifieke voorzieningen voor diverse doelgroepen zijn aanwezig. Natuurlijke elementen en tuin- en landschapsarchitectonische kwaliteiten vormen bijzondere attracties.
Gewenste zonering	Entreezone, parkzone met intensief en extensief gebruikte delen. Extensief gebruikte delen bij voorkeur met natuurlijk karakter (natuurzone).
Type beheer	Intensief tot extensief.
Ontsluiting	Maximaal.
Bezoekersdruk	Intermediair tot hoog.
Voorbeelden	Erasmuspark, Eendrachtspark, Baanakkerspark, Gijsbrecht van Aemstelpark, Sloterpark, Noorderpark, Westerpark, Vondelpark.
Beleidsintentie	Hoge bezoekersaantallen en een hoge gebruiksintensiteit. De voorzieningen en de ontsluiting moeten erop afgestemd zijn zoveel mogelijk mensen te bedienen, zonder dat het groene karakter verloren gaat. Binnen de randvoorwaarden van het recreatieve gebruik moet het beheer erop gericht zijn dat het park zoveel mogelijk verschillende soorten planten en dieren herbergt. Parken mogen niet opgevuld worden met verspreide, maar dominante bebouwing. Het cultuurhistorisch karakter moet in stand blijven. Het gebied moet zorgvuldig beheerd worden volgens een goedgekeurd beheerplan. Evenementen die aansluiten bij de mogelijkheden, het karakter, de omvang en de opzet van het park (bijvoorbeeld culturele en muzikale voorstellingen, sportevenementen en manifestaties).
Inpasbare voorzieningen	Entree- en parkzone: Informatieborden, kiosk of andere kleinschalige horecavoorziening, kleine sport/spel voorzieningen zoals kinderspeelplaats, speelweide, kinderbadje, fitnesstoestellen, kinderboerderij, centrum milieueducatie, verhard basketbalveld, kunstwerken e.d.. Tijdelijke toiletten (bijvoorbeeld bij evenementen of in de zomer bij de kinderbadjes). Grootte en uitvoering van de voorzieningen is afhankelijk van de grootte en de gebruiksintensiteit van het park. Natuurzone: Groene attracties zoals een natuurpad, rosarium of kruidentuin. Natuurlijke elementen mogelijk, zoals een natuurvriendelijke oever of bloemenweide. Geen parkeervoorzieningen. Oplossingen voor parkeren ten behoeve van voorzieningen moeten buiten het park worden gevonden. In totaal mag maximaal 5% van het stadspark verhard en/of bebouwd zijn. Voorkomen dat parken een overmaat aan voorzieningen krijgen. Nieuwe infrastructuur alleen als dat een recreatieve meerwaarde geeft.

Plan

Voor ligt het concept Schetsontwerp (SO) voor de herinrichting van de openbare ruimte in de omgeving van de Gashouder in het Westerpark. De parallelle adviesaanvraag om in de Gashouder de functie horeca-2 permanent toe te staan, maakt grotere bezoekersaantallen mogelijk per activiteit (maximaal 4.000 personen ten opzichte van de 2.000 bezoekers die de doorlopende evenementen vergunning nu toestaat) en op jaarbasis (naar verwachting 200.000 personen op jaarbasis extra medio 2035 ten opzichte van de 250.000 bezoekers aan de Gashouder nu) en ook 's nachts. Dit vraagt om inrichtingsaanpassingen in de openbare ruimte om de bezoekersstromen van wandelaars, fietsers en auto's/taxi's zonder overlast voor de omgeving te kunnen aan- en afvoeren. De focus ligt hierbij op het inpassen van permanente fiets parkeerplekken, het bieden van auto/ taxi parkeren ter hoogte van Cité, het aanbrengen van verlichting langs de centrale routing door het cultuurpark en vergroening van de openbare ruimte. Alle voorstellen zijn volgens uw informatie ruimtelijk inpasbaar vanuit het Omgevingsplan.

Waar nu nog gebruik wordt gemaakt van mobiele fietsenrekken tijdens de evenementen, worden in de nieuwe situatie permanente parkeerfaciliteiten op drie locaties in het park op loopafstand van de Gashouder geplaatst: bij Cité, het Entréeplein en de Polonceaukade. Multifunctioneel gebruik van de openbare ruimte is daarbij uitgangspunt. Zo wordt gedacht aan rekken die ook als bank gebruikt kunnen worden en ruimte tussen bomen waar fietsen kunnen staan, waar overdag

informeel kan worden gesport en op gezette tijden marktkramen welkom zijn. Een nieuw basketbalveld bij Cité kan tijdens evenementen gebruikt worden als taxi lus.
Door de toevoeging van bomen en beplanting neemt de hoeveelheid groen toe. Doel is in te zetten op diverse boom- en plantensoorten ter bevordering van de biodiversiteit. Dit zal in het verdere proces worden uitgewerkt. Een strook van de openbare ruimte bij de Gashouder wordt vergroend. Op het logistieke terrein aan de westzijde van de Gashouder zijn twee locaties voorzien om een nightliner truck te situeren. Ook de kade aan de Polonceaukade wordt vergroend. Ter hoogte van de beeldentuin bij Cité wordt het grasveld omgezet in halfverharding met bomen. Er is een ecologische quickscan uitgevoerd. Deze laat geen risico's zien.

Advies

Op grond van de door u verstrekte informatie *(Schetsontwerp OR Gashouder (3 december 2024), TAC formulier (3 december 2024), Natuurtoets evenementen in de Gashouder (8 december 2023))* constateert de TAC dat dit concept planproduct in principe inpasbaar is in de Hoofdgroenstructuur en geeft daarmee en positief preadvies. Ze heeft daarbij enkele suggesties mee richting verdere uitwerking van de openbare ruimte maatregelen.

Cultuurpark Westergasfabriek herbergt tal van culturele gebouwen, cafés en restaurants en is daarmee niet te beschouwen als een standaard 'stadspark' vanuit de Hoofdgroenstructuur. Het park is ontworpen voor hoge bezoekersaantallen en gebruiksintensiteit en vanwege haar unieke aanbod één van de drukst bezochte parken van de stad. Als gevolg daarvan heeft het park nu al te maken met problemen om bezoekersstromen op piekmomenten aan te kunnen. (Snelle) fietsers en auto's tussen de voetgangersstromen leiden tot onveilige situaties. Ook her en der geparkeerde fietsen zijn geen uitzondering. Vanuit dat oogpunt acht de TAC de voorstellen vanuit het Schetsontwerp sowieso wenselijk om de al bestaande bezoekersstromen beter te stroomlijnen. Dit komt het functioneren en de beleving van het Westerpark als geheel ten goede.

De verbreding en het permanent maken van het (cultureel) programma zal er niet toe leiden dat het aantal bezoekers per evenement gaat toenemen ten opzichte van de nu al incidenteel vergunde aantallen (maximaal 4.000). Wel neemt het aantal bezoekers aan de Gashouder – en daarmee het park - op jaarbasis toe met maar liefst 200.000 medio 2035. Dat is fors ten opzichte van de 250.000 mensen die de Gashouder op dit moment per jaar al bezoeken. Hetzelfde geldt voor een extra frequentie van 24 dance events per jaar, in aanvulling op de 50 à 60 evenementen concerten die er op reguliere basis al mogen plaatsvinden in de Gashouder en het overige aanbod in het cultuurpark wat eveneens hoge bezoekersaantallen trekt.
Of de in het SO voorgestelde maatregelen afdoende zijn om een oplossing te bieden voor extra bezoekersstromen van deze omvang op jaarbasis en per evenement – voortkomend uit de wens om het activiteitenaanbod in de Gashouder te verbreden met een permanent horeca-2 aanbod – kan de TAC op basis van de nu beschikbare informatie niet inschatten. De afweging in deze ziet de TAC echter als een primaire verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel West. Vanuit het goed functioneren van het Westerpark en daarmee de Hoofdgroenstructuur, vinden we het met name relevant dat de congestieproblemen afdoende worden opgelost. Voorliggend schetsontwerp biedt hiertoe een serieuze aanzet, in combinatie met inzet van parkmanagement of gebiedsbeheerder.

Permanente fietsparkeervoorzieningen met multifunctionele gebruiksmogelijkheden zien we als een kwaliteitsverbetering. Dergelijke voorzieningen dragen bij aan de verblijfs- en gebruiks-kwaliteit van het park. Hetzelfde geldt voor de vergroeningsvoorstellen en de toevoeging van sport- en spelmogelijkheden in de openbare ruimte van het park. In principe dient fietsparkeren te worden opgelost op eigen terrein, maar gezien het ontbreken van ruimte hier, begrijpt de TAC dat het fietsparkeren op drie plekken in de randen van het Westergasterrein wordt gesitueerd. Mogelijk wordt hiermee ook het gebruik door fietsverkeer van de centrale as enigszins ontlast.

De TAC is enthousiast over de voorstellen tot dubbelgebruik van de ruimte. Wel vragen we aandacht voor een realistische uitwerking ervan, wil het daadwerkelijk al zodanig te gebruiken zijn. Het is een beetje naïef om te denken dat met het voorgestelde straatmeubilair het wel goed zal komen met het fietsparkeren en dat buiten de piekuren alles er weer netjes uitziet. Ook dient nagedacht te worden over de bomenkeuze waarnaast fietsen geparkeerd worden. Inheemse boomsoorten die tegen een stootje en de hitte kunnen hebben onze voorkeur, bijvoorbeeld de zomereik. Met zomerlindes loop je het risico van veel honingdauw door bladluis, waardoor fietsen kunnen worden bedekt met een kleverig laagje suikerwater.

Het vergroeningsvoorstel van een gedeelte van de openbare ruimte rondom de Gashouder juicht de TAC vanzelfsprekend toe. Dit betekent herstel van de groenstrook volgens het oorspronkelijke ontwerp. Desondanks blijft de totale uitstraling van het terrein erg verhard en vragen we om te bekijken of er meer mogelijk is. De TAC was destijds erg gecharmeerd van het idee om het gebouw zelf te vergroenen. Aanvullend vragen we aandacht voor de vergroeningskansen van het logistieke terrein en aangrenzende gemeentewerf. Deze verscholen – en min of meer private - hoek van het park oogt rommelig en schreeuwt om een kwaliteitsslag. De bedoeling en wenselijkheid om op het logistieke plein ruimte te bieden aan twee nightline trucs is voor de TAC onduidelijk en dient nader te worden onderbouwd.

Tot slot vraagt de TAC aandacht voor de effecten voor de natuur van toevoeging van verlichting. Ondanks het kunstmatige karakter heeft het park ondertussen betekenis gekregen voor bepaalde beschermde soorten, waarvan een deel zich door de nacht zal begeven (alle soorten vleermuizen), tegelijkertijd met de 24 extra nachtactiviteiten. Normaal gesproken zitten nachtwandelaars en vleermuizen elkaar niet in de weg qua ruimtegebruik. Als er echter nieuwe verlichting geplaatst moet worden om de wandelaars door het donker te begeleiden, dan kan dat wel degelijk een negatieve impact hebben op het gebruik van het Westerpark door vleermuizen (verstoring vliegroutes/foerageergebieden). Het begeleiden van de bezoekers van en naar de Gashouder mag niet leiden tot een toename van – voor het landschapsgebruik van vleermuizen- verstorende voorzieningen. Hetzelfde geldt voor verlichting aan de buitenzijde van de Gashouder: zorg dat de verspreiding van het licht zo minimaal mogelijk is en zich alleen richt op de daar aanwezige functies.

Hoogachtend,

Dr. M.C. van Schendelen

Voorzitter
Technische Adviescommissie
Hoofdgroenstructuur